DOMSTOLENS DOM
11. august 1995 *

I sag C-431/92,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, først ved Ingolf Pernice, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget, og derefter ved ledende juridisk konsulent Rolf Wägenbaur, som befuldmægtiget, bistået af advokat Alexander Böhlke, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos Carlos Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagner-Centret, Kirchberg,

sagsøger,

mod

Forbundsrepublikken Tyskland ved Ministerialrat Ernst Röder, Forbundsøkonomiministeriet, Villemomblerstraße 76, D-5300 Bonn 1, som befuldmægtiget, bistået af advokat Dieter Sellner, Oxfordstrasse 24, D-5300 Bonn 1,

sagsøgt,

støttet af

Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland ved S. Lucinda Hudson, Treasury Solicitor's Department, og med valgt adresse i Luxembourg på Det Forenede Kongeriges Ambassade, 14, boulevard Roosevelt,

* Processprog: tysk.

intervenient,

angående en påstand om, at det fastslås, at Forbundsrepublikken Tyskland har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til EØF-traktatens artikel 5 og 189, sammenholdt med Rådets direktiv 85/337/EØF af 27. juni 1985 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet (EFT L 175, s. 40), jf. navnlig artikel 2, 3 og 8, idet der i Forbundsrepublikken Tyskland ved afgørelse af 31. august 1989 blev givet tilladelse til bygning af en ny blok ved kraftværket i Großkrotzenburg, uden at der forinden var sket nogen vurdering af indvirkningen heraf på miljøet,

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G.C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene F.A. Schockweiler og P.J.G. Kapteyn samt dommerne G.F. Mancini, C.N. Kakouris (refererende dommer), J.C. Moitinho de Almeida, J.L. Murray, D.A.O. Edward og J.-P. Puissochet,

generaladvokat: M.B. Elmer
justitssekretær: R. Grass,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 30. november 1994, hvorunder Kommissionen var repræsenteret af Rolf Wägenbaur, bistået af advokat Alexander Böhlke, Forbundsrepublikken Tyskland af advokat Dieter Sellner og Det Forenede Kongerige af John E. Collins, Assistant Treasury Solicitor, som befuldmægtiget, bistået af Barrister Derrick Wyatt,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 21. februar 1995,

afsagt følgende

Dom

1 Ved stævning indleveret til Domstolens Justitskontor den 23. december 1992 har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i medfør af EØF-traktatens artikel 169 anlagt sag med påstand om, at det fastslås, at Forbundsrepublikken Tyskland har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til EØF-traktatens artikel 5 og 189, sammenholdt med Rådets direktiv 85/337/EØF af 27. juni 1985 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet (EFT L 175, s. 40) (herefter benævnt »direktivet«), jf. navnlig artikel 2, 3 og 8, idet der i Forbundsrepublikken Tyskland ved afgørelse af 31. august 1989 blev givet tilladelse til bygning af en ny blok ved kraftværket i Großkrotzenburg, uden at der forinden var sket nogen vurdering af indvirkningen heraf på miljøet.

2 Direktivet blev udstedt på grundlag af traktatens artikel 100 og 235. Det hedder i første betragtning til direktivet, at »handlingsprogrammerne ... for De Europæiske Fællesskaber på miljøområdet [peger] på, at virkningerne på miljøet skal tages i betragtning på et så tidligt stadium som muligt i alle tekniske planlægnings- og beslutningsprocesser ...«. I ellevte betragtning hedder det endvidere, at »et projekts indvirkninger på miljøet bør vurderes under hensyn til ønsket om at beskytte menneskets sundhed, at bidrage til højere livskvalitet ved forbedring af miljøet, at sørge for de forskellige arters fortsatte bestående og at bevare økosystemets reproduktionsevne, som er selve grundlaget for livets fornyelse«.

3 Direktivets artikel 1 bestemmer:

»1. Dette direktiv vedrører vurderingen af indvirkningen på miljøet af offentlige og private projekter, der er af en sådan beskaffenhed, at de vil kunne påvirke miljøet væsentligt.

2. I dette direktiv forstås ved:

Projekt:

— gennemførelse af anlægsarbejder eller andre installationer eller arbejder

...

Tilladelse:

Afgørelse fra de(n) kompetente myndighed(er), som giver bygherren ret til at gennemføre projektet.

3. Den eller de kompetente myndighed(er) er den (dem), som medlemsstaterne udpeger til at udføre de opgaver, der følger af dette direktiv.

...«

4 Det hedder i artikel 2:

»1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger med henblik på, at projekter, der bl.a. på grund af deres art, dimensioner eller placering kan få

væsentlig indvirkning på miljøet, undergives en vurdering af denne indvirkning, inden der gives tilladelse.

Disse projekter er defineret i artikel 4.

2. Vurderingen af indvirkningen på miljøet kan indgå i medlemsstaternes gældende procedurer for projektgodkendelse eller, i mangel heraf, i andre procedurer eller i de procedurer, der skal udarbejdes for at opfylde dette direktivs målsætninger.

...«

5 Artikel 3 lyder således:

»Vurderingen af indvirkningen på miljøet skal, afhængigt af hvert enkelt tilfælde og i overensstemmelse med artikel 4 til 11, bestå i på passende måde at påvise, beskrive og vurdere de direkte og indirekte virkninger af et projekt på følgende faktorer:

— mennesker, fauna og flora

— jordbund, vand, luft, klima og landskab

— sammenspillet mellem faktorerne i første og andet led

— materielle goder og kulturarv.«

6 Artikel 4 bestemmer:

»1. ... projekter, der henhører under de i bilag I anførte grupper, vurderes i henhold til artikel 5 til 10.

2. Projekter, der henhører under de i bilag II anførte grupper, vurderes i henhold til artikel 5 til 10, når medlemsstaterne finder, at det er påkrævet på grund af projekternes karakter.

...«

7 Punkt 2 i bilag I nævner blandt andet »konventionelle kraftværker ... med en termisk ydelse på mindst 300 MW«. Punkt 12 i bilag II omfatter bl.a. »ændring af projekter i bilag I«.

8 Artikel 5 angår de foranstaltninger, som medlemsstaterne skal træffe med henblik på at sikre, at bygherren giver de i bilag III omhandlede oplysninger. Artikel 6 omhandler de foranstaltninger, som medlemsstaterne skal træffe med henblik på, at de nationale myndigheder, der kan blive berørt af det pågældende projekt, bliver hørt, og med henblik på, at den berørte del af offentligheden bliver informeret og får lejlighed til at udtale sig. I henhold til artikel 8 skal de »indhentede oplysninger ... tages i betragtning i forbindelse med godkendelsesproceduren«.

9 I henhold til direktivets artikel 12, stk. 1, skulle medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger til at efterkomme direktivet inden tre år fra dets meddelelse. Direktivet blev meddelt den 3. juli 1985, således at denne frist udløb den 3. juli 1988.

10 Det fremgår af sagen, at direktivet i Forbundsrepublikken Tyskland blev gennemført for sent, nemlig ved lov af 12. februar 1990, der trådte i kraft den 1. august 1990 (BGBl I, s. 205).

11 Efter en klage over, at Regierungspräsidium Darmstadt som kompetent myndighed den 31. august 1989 havde givet tilladelse til bygning af en ny blok med en ydelse på 500 MW ved kraftværket i Großkrotzenburg uden forinden som foreskrevet i direktivet at have foretaget en vurdering af indvirkningen heraf på miljøet, fremsendte Kommissionen den 15. maj 1990 en åbningsskrivelse til Forbundsrepublikken Tyskland i medfør af traktatens artikel 169. Kommissionen anførte heri, at tilladelsen angik et projekt i form af bygning af et konventionelt kraftværk, der var omfattet af punkt 2 i bilag I til direktivet, og at der derfor i henhold til direktivets artikel 4, stk. 1, forelå en forpligtelse til at foretage en vurdering af indvirkningen på miljøet.

12 Da Kommissionen efter indholdet af de skrivelser af 16. og 17. august 1990, som Forbundsrepublikken Tyskland fremsendte som svar herpå, fortsat nærede betænkeligheder, fremsatte den den 25. september 1991 en begrundet udtalelse, som forbundsregeringen besvarede ved skrivelse af 27. januar 1992. Kommissionen fandt ikke dette svar tilfredsstillende. Den har herefter anlagt denne sag.

Formaliteten

13 Forbundsrepublikken Tyskland har i første række påstået sagen afvist under henvisning til, at de i stævningen nedlagte påstande er for upræcise, idet der er nedlagt påstand om, at det fastslås, at der er sket en tilsidesættelse af direktivet, jf. »navnlig« (»insbesondere«) artikel 2, 3 og 8. Kun en tilsidesættelse af bestemmelser i direktivet, der er udtrykkeligt nævnt, kan imidlertid tages i betragtning, men ikke et generelt klagepunkt om, at direktivet er blevet tilsidesat.

14 Dette anbringende kan ikke tiltrædes.

15 Direktivets artikel 2, 3 og 8 er udtrykkeligt nævnt i de i stævningen nedlagte påstande, og sagsøgte kan på dette grundlag ikke have været i tvivl om, at det blev gjort gældende, at der var sket en tilsidesættelse af disse konkrete bestemmelser. I sammenhængen er adverbiet »insbesondere« blevet anvendt i betydningen »særlig« med henblik på klart at angive de artikler i direktivet, der var blevet tilsidesat. Anvendelsen af adverbiet »insbesondere« kunne herefter ikke med føje give anledning til den opfattelse, at sagen tillige angik tilsidesættelser af andre ikke nærmere angivne bestemmelser i direktivet, således at der opstod tvivl med hensyn til omfanget af sagens genstand.

16 Forbundsrepublikken Tyskland har for det andet, under den mundtlige forhandling for Domstolen, gjort gældende, at det ikke i konklusionen i den begrundede udtalelse var anført, at der skulle være sket nogen tilsidesættelse af direktivets artikel 2, idet dette klagepunkt er fremsat for første gang i stævningen. Da sagsgenstanden ifølge fast retspraksis ikke kan gå ud over, hvad der fremgår af den administrative procedure, kan klagepunktet vedrørende en tilsidesættelse af den nævnte bestemmelse ikke tages i betragtning.

17 Dette anbringende kan ikke tiltrædes.

18 Direktivets artikel 2 er ganske vist ikke udtrykkeligt nævnt i konklusionen i den begrundede udtalelse, men bestemmelsen er i selve udtalelsen nævnt blandt de bestemmelser, som Kommissionen angav som relevante.

19 For det tredje har Forbundsrepublikken Tyskland gjort gældende, at sagen må afvises, da det under en procedure i henhold til traktatens artikel 169 alene kan fastslås, at der er sket en manglende eller ukorrekt gennemførelse af et direktiv, hvorimod det ikke alene kan fastslås, at der i et konkret tilfælde er sket en manglende anvendelse af et endnu ikke gennemført direktiv, således som der er spørgsmål om her. Formålet med en traktatbrudsprocedure er at tilskynde den pågældende medlemsstat til at bringe bestående tilsidesættelser af traktaten til ophør. Da Forbundsrepublikken Tyskland i mellemtiden har gennemført direktivet, har Kommissionen ikke længere nogen interesse i at forfølge sagen, så meget desto mere når henses til, at den parallelle procedure, som Kommissionen har iværksat med henblik på at få fastslået, at sagsøgte ikke har foretaget en korrekt gennemførelse af direktivet, endnu ikke har været genstand for et sagsanlæg ved Domstolen.

20 Dette anbringende til støtte for sagens afvisning må ligeledes forkastes.

21 Det påhviler ikke Kommissionen som led i dens udøvelse af sine beføjelser i henhold til traktatens artikel 155 og 169 at påvise, at den har en særlig søgsmålsinteresse. Artikel 169 har således ikke til formål at beskytte Kommissionens egne rettigheder. Det er Kommissionens opgave i Fællesskabets almindelige interesse af egen drift at påse, at medlemsstaterne anvender traktaten og de på grundlag af denne af institutionerne udstedte retsakter, og at drage omsorg for, at det bliver fastslået, at eventuelle tilsidesættelser af heraf udspringende forpligtelser foreligger, med henblik på at bringe sådanne tilsidesættelser til ophør (dom af 4.4.1974, sag 167/73, Kommissionen mod Frankrig, Sml. s. 359, præmis 15, og af 10.5.1995, sag C-422/92, Kommissionen mod Tyskland, Sml. I, s. 1097, præmis 16).

22 På grundlag af sine beføjelser og sin forpligtelse til at overvåge, at traktaten overholdes, er Kommissionen herefter enekompetent til at afgøre, hvorvidt det må anses for formålstjenligt at indlede en traktatbrudsprocedure, og til at

fastlægge, på grundlag af hvilken handlemåde eller undladelse fra den pågældende medlemsstats side denne procedure bør iværksættes. Kommissionen kan derfor ved Domstolen nedlægge påstand om, at det fastslås, at der er sket et traktatbrud i form af, at det med det pågældende direktiv tilsigtede resultat i et konkret tilfælde ikke er blevet nået.

23 Det af den sagsøgte stat i sagen til støtte for dennes afvisning anførte kan i det væsentlige sammenfattes således, at sagsøgte påberåber sig, at man på tidspunktet for de faktiske omstændigheder endnu ikke havde gennemført direktivet. En medlemsstat kan imidlertid ikke påberåbe sig, at den ikke har truffet de til gennemførelse af det pågældende direktiv nødvendige foranstaltninger, til støtte for, at Domstolen undlader at tage stilling til en påstand om, at det fastslås, at der er sket en tilsidesættelse af en konkret forpligtelse, der følger af direktivet.

24 Endelig har Forbundsrepublikken Tyskland gjort gældende, at bestemmelser i et direktiv ifølge Domstolens praksis kun kan have direkte virkning i det omfang, de tillægger borgerne individuelle rettigheder. Direktivets artikel 2, 3 og 8 tillægger imidlertid ikke borgerne individuelle rettigheder. Da Kommissionen ikke har gjort gældende, at der ved den omtvistede afgørelse om den pågældende tilladelse er sket nogen krænkelse af en efter direktivet beskyttet retsstilling for borgerne, er en direkte anvendelse af direktivets bestemmelser udelukket, uanset om bestemmelserne må anses for ubetingede og tilstrækkeligt præcise. De tyske myndigheder var således ikke forpligtet til at anvende bestemmelserne direkte før gennemførelsen af direktivet. Sagen må på dette grundlag afvises.

25 Denne argumentation kan heller ikke tiltrædes.

26 Kommissionen gør i sagen gældende, at Forbundsrepublikken Tyskland i et konkret tilfælde har undladt at opfylde den forpligtelse til at foretage en vurdering af det pågældende projekts indvirkning på miljøet, der angiveligt følger umiddelbart af direktivet. Det relevante spørgsmål er derfor, om direktivet skal fortolkes således, at det opstiller en sådan forpligtelse. Dette spørgsmål er uden sammenhæng med spørgsmålet om, hvorvidt borgerne over for staten kan

påberåbe sig bestemmelser i et ikke-gennemført direktiv, der er ubetingede og tilstrækkeligt klare og præcise, hvorved bemærkes, at det fremgår af Domstolens praksis, at der foreligger en sådan ret.

27 Da intet af det til støtte for sagens afvisning anførte kan tages til følge, må sagen antages til realitetsbehandling.

Realiteten

Direktivets tidsmæssige anvendelse

28 I dommen af 9. august 1994 (sag C-396/92, Bund Naturschutz in Bayern m.fl., Sml. s. 3717, præmis 19 og 20) har Domstolen fastslået, at uafhængigt af spørgsmålet om, hvorvidt direktivet tillader en medlemsstat at dispensere fra forpligtelserne til at foretage en vurdering af indvirkningen på miljøet for så vidt angår godkendelsesprocedurer, der er påbegyndt før udløbet af gennemførelsesfristen, dvs. den 3. juli 1988, er direktivet under alle omstændigheder til hinder for en sådan dispensation i forbindelse med procedurer iværksat efter dette tidspunkt.

29 Det fremgår herved af sagen, at ansøgningen om tilladelse til at gennemføre det omtvistede projekt blev indgivet til Regierungspräsidium Darmstadt af bygherren, PreußenElektra AG, den 26. juli 1988, dvs. efter den 3. juli 1988. Følgelig kunne der principielt ikke i forbindelse med proceduren vedrørende tilladelse til at gennemføre projektet dispenseres fra forpligtelsen efter direktivet til at foretage en vurdering af indvirkningen på miljøet.

30 Den tyske regering har dog gjort gældende, at der forud for den formelle ansøgning af 26. juli 1988 om tilladelse til at gennemføre projektet, der var bilagt en fuldstændig redegørelse for dette, var en indledende fase, som repræsenterede en væsentlig del af godkendelsesproceduren. Under denne indledende fase, der blev iværksat den 18. maj 1987, skulle den kompetente myndighed rådgive bygherren om indholdet og indgivelsen af ansøgningen om tilladelse. En række samtaler fandt sted, hvorunder også specialiserede myndigheder deltog. Endvidere blev den kompetente myndighed i henhold til Landesplanungsgesetz (planlægningsloven for delstaten Hessen) den 7. marts 1988 underrettet om projektet.

31 Denne argumentation kan ikke tiltrædes.

32 Uformelle kontakter og samtaler mellem den kompetente myndighed og bygherren kan ikke — uanset om disse har omfattet spørgsmålet om indholdet og den påtænkte indgivelse af en ansøgning om tilladelse til at gennemføre et projekt — med henblik på direktivets anvendelse anses for afgørende ved fastlæggelsen af tidspunktet for iværksættelsen af proceduren. Tidspunktet for den formelle indgivelse af ansøgningen om tilladelse er således det eneste afgørende kriterium. Dette kriterium er i overensstemmelse med retssikkerhedsprincippet og sikrer direktivets tilsigtede virkning. Dette var da også Domstolens udgangspunkt i dommen i sagen Bund Naturschutz, jf. ovenfor, præmis 16.

33 Det må herefter antages, at proceduren vedrørende tilladelse til at gennemføre det omtvistede projekt blev iværksat efter skæringsdatoen den 3. juli 1988, og at projektet således var omfattet af forpligtelserne efter direktivet til at foretage en vurdering af indvirkningen på miljøet.

Kvalifikationen af det omtvistede projekt

34 Forbundsrepublikken Tyskland har, støttet af Det Forenede Kongerige, gjort gældende, at den nye blok ved kraftværket i Großkrotzenburg ikke er et projekt efter direktivets artikel 4, stk. 1, men en ændring af et projekt. Blokken er ikke en selvstændig enhed, men er funktionelt afhængig af kraftværket som helhed. Den pågældende tilladelse angår derfor en ændring af et allerede eksisterende kraftværk. Der er tale om en ændring af et projekt efter punkt 12 i bilag II til direktivet, dvs. en form for ændring, i forbindelse med hvilken medlemsstaterne efter direktivets artikel 4, stk. 2, kan, men ikke skal, foretage en vurdering af indvirkningen på miljøet.

35 Det bemærkes, at projekter vedrørende konventionelle kraftværker med en termisk ydelse på mindst 300 MW i henhold til punkt 2 i bilag I til direktivet altid skal gøres til genstand for en vurdering. Ifølge denne bestemmelse er det herved uden betydning, om der er tale om et selvstændigt anlæg, om anlægget skal knyttes til et allerede eksisterende anlæg, eller endog om anlægget funktionelt er tæt knyttet til et sådant anlæg. Den omstændighed, at der er en tilknytning til et eksisterende anlæg, medfører ikke, at det pågældende projekt ikke længere kan anses for omfattet af begrebet »konventionelle kraftværker ... med en termisk ydelse på mindst 300 MW«, således at det i stedet er omfattet af begrebet »ændring af projekter i bilag I«, jf. punkt 12 i bilag II.

36 Det er i sagen ubestridt, at det pågældende anlæg er en kraftværksblok med en termisk ydelse på 500 MW. Der er derfor tale om et projekt som forudsat i direktivets artikel 4, stk. 1, og bilag I til direktivet. Projektet skulle i henhold til direktivet have været undergivet en vurdering med hensyn til dets indvirkning på miljøet.

Forpligtelse efter direktivet til at foretage en vurdering

37 Forbundsrepublikken Tyskland har gjort gældende, at bestemmelserne i direktivets artikel 2, 3 og 8, som sagsøgte angiveligt har handlet i strid med, ikke er tilstrækkeligt klare og præcise til, at de utvetydigt opstiller en konkret forpligtelse, således at de nationale myndigheder altid skal bringe dem i anvendelse.

38 Denne argumentation kan ikke tiltrædes.

39 Direktivets artikel 2 opstiller en utvetydig forpligtelse for de myndigheder, der i medlemsstaterne er ansvarlige for godkendelse af projekter, til at drage omsorg for, at bestemte former for projekter undergives en vurdering af deres indvirkning på miljøet. Artikel 3 fastlægger de nærmere regler om, hvad vurderingen skal bestå i, og opregner de faktorer, der skal tages i betragtning i forbindelse hermed, hvorved den kompetente myndighed er tillagt et vist skøn med hensyn til, hvad der i det enkelte tilfælde skal anses for at være en passende måde at foretage vurderingen på. Endvidere er de pågældende nationale myndigheder i henhold til artikel 8 forpligtet til i forbindelse med godkendelsesproceduren at tage hensyn til de som led i vurderingen indhentede oplysninger.

40 Uanset deres nærmere udformning opstiller de nævnte bestemmelser således en utvetydig forpligtelse for de nationale myndigheder, der meddeler tilladelser, til at foretage en vurdering af indvirkningen på miljøet af bestemte former for projekter.

Spørgsmålet, om der er sket en tilsidesættelse af forpligtelsen til at foretage en vurdering

41 Forbundsrepublikken Tyskland har endelig gjort gældende, at den kompetente myndighed har foretaget en vurdering af det omtvistede projekts indvirkning på miljøet på grundlag af den dagældende nationale lovgivning, nærmere bestemt Bundesimmissionsschutzgesetz (tysk forbundslov af 15.3.1974 om bekæmpelse af forurening). Selv om denne vurdering ikke formelt blev foretaget på grundlag af direktivet, skete der rent faktisk en iagttagelse af samtlige direktivets krav.

42 Kommissionen har ikke bestridt, at der i et vist omfang blev foretaget en vurdering af det omtvistede projekts indvirkning på miljøet. Denne vurdering opfyldte dog ikke de nye krav i henhold til direktivet, der er mere vidtgående end kravene i henhold til den dagældende nationale lovgivning. Navnlig skete der ikke en iagttagelse af forpligtelsen til at tage hensyn til samspillet mellem de i direktivets artikel 3, første og andet led, nævnte faktorer (mennesker, fauna, flora, jordbund, vand, luft, klima og landskab), hvilket ville have omfattet en samlet vurdering vedrørende disse faktorer.

43 Det fremgår af sagen, at der som led i Regierungspräsidium Darmstadt's sagsbehandling med henblik på meddelelse af tilladelse til at gennemføre det omtvistede projekt blev foretaget en vurdering af dettes indvirkning på miljøet. Bygherren fremlagde navnlig en række oplysninger vedrørende projektets følger for miljøet, som Kommissionen antog var tilstrækkelige efter kravene i direktivets artikel 5 og bilag III til direktivet. Disse oplysninger omfattede endvidere oplysninger

vedrørende samspillet mellem de i direktivets artikel 3 nævnte faktorer. Det er endelig ubestridt, at oplysningerne blev stillet til rådighed for de berørte dele af offentligheden, som fik lejlighed til at udtale sig. Under disse omstændigheder skete der en opfyldelse af målsætningen om, at der på grundlag af konkrete oplysninger fra bygherren skal ske en inddragelse af offentligheden med hensyn til det pågældende projekts følger for miljøet.

44 Det fremgår endvidere af den omtvistede afgørelse af 31. august 1989 fra Regierungspräsidium Darmstadt og af dettes udtalelse af 11. november 1991 i forbindelse med svaret på den begrundede udtalelse, at den pågældende myndighed ved godkendelsesproceduren inddrog de indhentede oplysninger og reaktionerne fra de berørte kredse, og at den tog hensyn hertil ved sin beslutning om at godkende projektet.

45 Under disse omstændigheder burde Kommissionen nøjagtigt have angivet, på hvilke konkrete punkter direktivets krav ikke kunne anses for iagttaget i forbindelse med proceduren vedrørende tilladelsen til at gennemføre det omtvistede projekt, og have fremlagt dokumentation herfor. Kommissionen er ikke under sagen fremkommet med en sådan nøje redegørelse ledsaget af konkrete beviser. Sagsøgte bør herefter frifindes.

Sagens omkostninger

46 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, såfremt der er nedlagt påstand herom. Da Forbundsrepublikken Tyskland ikke har nedlagt påstand om, at Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger, bør disse to parter bære deres egne omkostninger. Intervenienten, Det Forenede Kongerige, bør ligeledes bære sine egne omkostninger, jf. procesreglementets artikel 69, stk. 4.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

1) Forbundsrepublikken Tyskland frifindes.

2) Hver part, herunder intervenienten, bærer sine omkostninger.

Rodríguez Iglesias Schockweiler Kapteyn Mancini

Kakouris Moitinho de Almeida

Murray Edward Puissochet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 11. august 1995.

R. Grass

Justitssekretær

G.C. Rodríguez Iglesias

Præsident